

Постраждалі від гендерно зумовленого насильства (ГЗН) — зокрема, від сексуальної експлуатації та наруги, сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, насильства з боку інтимного партнера, сексуальної торгівлі та інших форм ГЗН — мають право на безпеку та гідність.

Постраждалих від ГЗН (такого як зґвалтування, сексуальне насильство, домашнє насильство, експлуатація, переслідування, словесні образи тощо) необхідно направляти до відповідних служб для надання їм належної допомоги та забезпечення їхньої безпеки, здоров'я та психологічного благополуччя.

Дітей (осіб віком до 18 років), які постраждали від ГЗН або які знаходяться в ситуації ризику, необхідно направляти до таких служб після консультації з особами, які пройшли належну підготовку у сфері задоволення особливих потреб дітей, які пережили сексуальне насильство, та процедур захисту дітей в Україні.

Сексуальна експлуатація та наруга (СЕН) щодо бенефіціарів з боку гуманітарних працівників є актами грубої неправомірної поведінки і тому є підставою для звільнення з роботи. Підхід «нульової толерантності» передбачає зобов'язання повідомляти про будь-які проблеми чи підозри.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ СЛУЖБ РЕАГУВАННЯ

- Завжди забезпечуйте **КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ, БЕЗПЕКУ, ПОВАГУ, ГІДНІСТЬ** і **ВІДСУТНІСТЬ ДИСКРИМІНАЦІЇ**
- Не приймайте жодних рішень без **ПОІНФОРМОВАНОЇ ЗГОДИ** постраждалої особи
- Проводьте дискусії в **ПРИВАТНИХ** умовах, залучаючи співробітників тієї ж статі
- Будьте терплячими, умійте слухати та не висловлюйте суджень
- Не вимагайте інформації, яку постраждала особа не хоче надавати
- Ставте лише актуальні запитання, не змушуйте постраждалу особу повторювати свою розповідь
- **НІКОЛИ** не звинувачуйте постраждалу особу. Не виявляйте неповаги чи недовіри
- Завжди надавайте пріоритет безпеці постраждалої особи, а також залучених працівників, волонтерів і постачальників послуг

РОЗГОЛОШЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ: Постраждалі особи мають право розголошувати свій досвід будь-кому; це може бути родич, якому вони довіряють, друг або лідер громади; або ж вони можуть звернутись безпосередньо до постачальника послуг у сфері ГЗН.

НЕГАЙНЕ РЕАГУВАННЯ

- **Поважайте** конфіденційність і побажання постраждалої особи
- Надавайте достовірну та **вичерпну інформацію** про наявні послуги, підтримку постраждалих від ГЗН і зобов'язання щодо обов'язкового звітування відповідно до українського законодавства
- Отримайте **поінформовану згоду**.
- Коли рішення від імені дитини приймають родичі/опікуни, переконайтеся, що пріоритет **надається інтересам дитини**.

ЯКЩО ПОСТРАЖДАЛА ОСОБА ДАЛА ПОІНФОРМОВАНУ ЗГОДУ НА НАПРАВЛЕННЯ
 Для направлення до спеціалізованих служб **завжди** потрібна згода постраждалої особи, окрім як у випадках, коли це **дитина**, особа, що має статус **недієздатної особи**, або повідомлення до поліції є **обов'язковим** відповідно до законодавства України.

ПРІОРИТЕТ ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ
ЯКЩО ІСНУЄ БЕЗПОСЕРЕДНІЙ РИЗИК ДЛЯ БЕЗПЕКИ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ

За наявності загрози для життя, зверніться до компетентних органів (поліція, служби безпеки, безпечні притулки) або до іншої відповідної служби екстреної допомоги.

За умови наявності необхідної підготовки: проведіть негайну оцінку потреб захисту та безпеки; підготуйте план безпеки; за необхідності, проводьте подальшу оцінку.
 Зверніться до поліції за номером 102

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО ТА/АБО ФІЗИЧНОГО НАСИЛЬСТВА:

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО Якщо постраждала особа цього потребує: зверніться за медичною допомогою, якщо вона відчуває сильний біль, має кровотечу, або для лікування травм, не пов'язаних із сексуальним насильством

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО Якщо постраждала особа цього потребує: забезпечте негайний доступ до наявної медичної допомоги (протягом 3 днів/ 72 годин для екстреного лікування ВІЛ; протягом 5 днів для екстреної контрацепції та профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом).

СУПРОВІД ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ГЗН

За наявності організації, що забезпечує супровід постраждалих від ГЗН та/або мобільні групи PSS, вони забезпечують направлення постраждалої особи до інших спеціалізованих служб, за її потребою та вибором.

Ефективне направлення до спеціалізованих служб також можна здійснити за допомогою наступних засобів:

Онлайн платформа «Аврора» (психотерапевтична допомога постраждалим від сексуального насильства): <https://rozirvykolo.org/mental-support/>
Спеціальна державна лінія довіри 15-47
Гаряча лінія з питань ГЗН La Strada (0-800-500-335 або 116-123).
 Ел. пошта: hotline@la-strada.org.ua,
 Telegram [NHL116123](https://t.me/NHL116123);
 Messenger; Skype [lastrada-ukraine](https://www.skype.com/en/contacts/lastrada-ukraine)
Поліція (за наявності, скористайтеся гарячою лінією 102)

У ВИПАДКАХ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАСИЛЬСТВА

Негайно направляйте постраждалу особу до служб у сфері ГЗН, відповідно до її вибору/ потреб.

Повідомте про інцидент (за допомогою «Форми реєстрації та направлення у зв'язку з СЕН») своєму координатору PSEA чи менеджеру свого агентства, або надішліть повідомлення безпосередньо на адресу: seareferral@un.org, дотримуючись керівних принципів ГЗН

ЯКЩО НЕМАЄ ТЕРМІНОВИХ ПОТРЕБ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я АБО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ, ЗАБЕЗПЕЧІТЬЕ ПОТРЕБИ В ІНШИХ ПОСЛУГАХ

- ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА
- БЕЗПЕЧНІ ПРОСТОРИ
- ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА
- ПІДТРИМКА У ЗАДОВОЛЕННІ БАЗОВИХ ПОТРЕБ
- ЗАСОБИ ДО ЖИТТЯ/ РОЗШИРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Чітко та чесно поінформуйте постраждалих про процедури, обмеження, переваги та недоліки всіх наявних правових варіантів.

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОНОВЛЕНО 10 ЧЕРВНЯ 2022 Р.)

ГЗН тягне за собою тяжкі фізичні, психологічні та соціальні наслідки, які часто потребують інформації та уваги з боку багатьох постачальників послуг. Перенаправлення – це процес, який безпечно та конфіденційно пов’язує постраждалих від ГЗН, а також жінок і дівчат, яким загрожує ГЗН, зі службами допомоги, що забезпечують супровід постраждалих від ГЗН, медичні служби, психосоціальна підтримка, послуги захисту/ безпеки, юридична допомога та економічна підтримка.

Цей шлях перенаправлення описує процес, принципи та контакти для **спеціалістів у сфері ГЗН¹**, які скеровують постраждалих від ГЗН до інших важливих служб. Спеціалізовані суб’єкти, що включені до цього шляху перенаправлення, зобов’язуються дотримуватись керівних принципів боротьби з ГЗН, зокрема, підходу, орієнтованого на постраждалих, і мають потужності для направлення та прийому постраждалих від насильства, а також для надання якісних послуг відповідно до **“Мінімальних стандартів у сфері ГЗН”**.

Фахівців, які не працюють безпосередньо з постраждалими, мають направляти їх до **організацій із супроводу постраждалих від ГЗН, національних гарячих ліній та/або мобільних бригад психосоціальної підтримки щодо ГЗН (МБ ПССП)**, визначених СК ГЗН у якості першого відправного пункту. Детальна інформація про кроки щодо безпечного обміну інформацією щодо випадку та перенаправлення постраждалих наводиться у **“Кишеньковому посібнику”**, а наприкінці цього документа приведено узагальнений перелік основних елементів.

Усі перенаправлення у зв’язку з ГЗН мають здійснюватися відповідно до підходу, орієнтованого на постраждалих, і Керівних принципів щодо реагування на ГЗН:

- **Безпека:** безпека постраждалої особи та інших осіб, таких як її/його діти та особи, які надавали їй/йому допомогу, повинна мати найвищим пріоритетом при оформленні направлення.
- **Конфіденційність:** люди мають право вибирати, кому вони розповідатимуть або не розповідатимуть свою історію. Дотримання конфіденційності означає нерозголошення будь-якої інформації будь-якій стороні без поінформованої згоди відповідної особи. Конфіденційність зміцнює безпеку, підвищує рівень довіри та сприяє розширенню прав і можливостей. Як правило, направлення постраждалої особи потребує надання деякої ключової інформації, але постраждала особа має право вирішувати, скільки інформації надавати, кому та з якою метою.
- **Відсутність дискримінації:** ставлення до осіб, які постраждали від насильства, повинне бути рівним і справедливим, незалежно від їхнього попереднього досвіду, етнічного походження, національності чи статусу, віку, релігійних переконань, гендерної приналежності, інвалідності.
- **Повага:** думку та вибір постраждалої особи необхідно поважати завжди; постачальники послуг надають лише інформацію та підтримку. Рішення про подальші дії приймає постраждала особа. Навіть якщо ми не згодні з їхнім вибором, ми маємо його поважати.
- **Дітей (віком до 18 років),** які постраждали від насильства або яким загрожує шкода, необхідно направляти або надавати їм послуги після консультації з суб’єктами, що мають підготовку щодо задоволення особливих потреб дітей, які зазнали сексуального насильства, і які ознайомлені з місцевими процедурами у сфері захисту дітей. Наприкінці цього документа наведено додаткову інформацію.

Типи спеціалізованих служб, до яких можна направляти постраждалих осіб

1. **Медичні послуги/ охорона здоров'я:** медичне втручання, спрямоване на усунення наслідків для фізичного та репродуктивного здоров'я, та травм, спричинених інцидентами ГЗН. Постраждала особа повинна отримати доступ до медичних послуг, зокрема таких, які пов’язані з клінічним веденням згвалтувань (КВЗ), якомога швидше – протягом 71-120 годин після випадку сексуального насильства. КВЗ передбачає постконтактну профілактику (ПКП) як засіб запобігання ВІЛ протягом 72 годин, екстрену контрацепцію (ЕК) протягом 120 годин для запобігання небажаній вагітності, обстеження та лікування травм, профілактику інфекцій, що передаються статевим шляхом (ПСПШ), догляд після абортів, збір мінімальних судово-медичних свідчень для передачі судово-медичним експертам, медичної документації, а також подальше спостереження.

¹ Фахівці з питань гендерного насильства – це гуманітарні професіонали зі спеціальними знаннями та досвідом. Це можуть бути соціальні працівники, спеціалісти з питань захисту, акушерки/інші медичні працівники та/або спеціалісти з питань захисту дітей із сильним досвідом у сфері гендерного насильства (Стратегія розбудови спроможності щодо сфери відповідальності щодо гендерного насильства на 2015–2020 рр.)

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОБНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

- 2. Ведення постраждалих від ГЗН:** до процесу ведення постраждалих залучається соціальний працівник/ працівник, який надає підтримку постраждалим, з метою оцінки їхніх різних потреб (у сфері здоров'я, психічного здоров'я, психологічних і юридичних аспектів, безпеки та захисту, забезпечення засобів до існування тощо), а також супроводжує їх до інших служб шляхами направлення, за згодою постраждалих. Процес ведення постраждалих передбачає подальші дії. У справах, пов'язаних із постраждалими дітьми, це може передбачати надання підтримки для подолання стресу, психологічних травм і депресій, а також поєднання постраждалих до місць або заходів, дружніх для дітей. Це також передбачає залучення опікунів дитини до оцінки потреб постраждалої дитини (у таких аспектах, як здоров'я, психічне здоров'я, психосоціальна підтримка, возз'єднання, юридичні питання, освіта, захист і безпека, забезпечення засобів до існування тощо), а також направлення, за згодою дитини та згодою опікунів, у відповідності до принципу забезпечення найкращих інтересів дитини. Якщо дитина не має супроводу, працівник служби захисту дітей повинен негайно повідомити про це службу захисту дітей.
- 3. Послуги з питань психічного здоров'я:** клінічне лікування психічних розладів, спричинених інцидентами ГЗН. Ця відповідь вимагає спеціалізованих послуг, що надаються кваліфікованими фахівцями.
- 4. Психосоціальна підтримка:** послуги або підтримка жертв ГЗН для відновлення від емоційних, психологічних і соціальних наслідків ГЗН, включаючи, зокрема, догляд у кризових ситуаціях, довгострокову емоційну та практичну підтримку, інформацію та освіту з метою одужання. Це можна зробити за допомогою: психологічної першої допомоги, яку можуть надавати неспеціалісти з метою допомоги постраждалим у відновленні стабільності, необхідної для прийняття раціональних рішень); психологічних консультацій кваліфікованих фахівців, спрямованих на подолання стресу, психологічних травм і депресії.
- 5. Послуги правової допомоги:** Надання послуг правової допомоги, які можуть сприяти чи допомагати постраждалим підвищувати обізнаність про свої права, вимагати дотримання своїх законних прав і приймати обґрунтовані рішення щодо доступу до правосуддя.
- 6. Безпечний притулок:** безпечні будинки/ притулки – це місця, де негайно забезпечується безпека, тимчасове перебування і підтримка постраждалим та їхнім родичам, які знаходяться у ситуації неминучої небезпеки, рятуються від ситуацій насильства чи жорстокого поведіння або знаходяться під загрозою подальшого насильства та бажають отримати захист за допомогою безпечних притулків, поліції, охорони у громаді та переселення. У такому притулку повинні працювати професіонали, а інформація про місця їхнього розташування повинна бути конфіденційною.
- 7. Безпечні місця:** туди можуть прийти жінки та дівчата, щоб почуватися безпечно та комфортно у фізичному плані, а також вільно висловлюватися, не боячись засудження чи шкоди. Вони не є тим же самим, що й безпечні притулки.
- 8. Охорона/ поліція:** послуги захисту та безпеки, які надаються державною поліцією та службами охорони. Необхідна розробка спільної стратегії з постачальниками послуг безпеки, що гарантуватиме відповідну підготовку з питань запобігання та протидії насильству?, керівних принципів реагування на ГЗН та підходу, орієнтованого на постраждалих.
- 9. Забезпечення засобів до існування/ розширення економічних прав і можливостей:** розвиток навичок, зміцнення потенціалу чи надання грошової допомоги та ресурсів, які дадуть можливість постраждалим і вразливим особам набути знань і навичок для пошуку роботи чи початку діяльності, що забезпечить їм доходи та розширить їхні права та можливості. Ці заходи спрямовані на посилення доступу постраждалих та осіб із груп ризику до ресурсів та економічних можливостей, які послабляють їхню залежність у забезпеченні основних потреб, захищатимуть їхню гідність і зменшать ризик експлуатації.
- 10. Екстрена підтримка у забезпеченні основних потреб:** це передбачає надання будь-яких продовольчих або непродовольчих товарів (НПТ) або готівкових коштів для задоволення основних потреб. Така підтримка може включати в себе: надання продуктів харчування, гігієнічних комплектів, кухонних матеріалів, води та туалетних засобів, речей для облаштування житла, дров, продуктів переробки, сонячних ліхтарів, одягу, речей для немовлят.

1. РОЗГОЛОШЕННЯ ДАНИХ ПРО ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО ПОСТРАЖДАЛОЮ ОСОБОЮ

Постраждалі особи мають право розповісти про свій досвід будь-кому, за своїм бажанням; це може бути родич, якому вони довіряють, друг або лідер громади; або вони можуть звернутись безпосередньо до постачальника послуг у сфері ГЗН.

Що робити

НЕГАЙНЕ РЕАГУВАННЯ

- **Поважайте** конфіденційність і побажання постраждалої особи;
- Надавайте **достовірну та вичерпну інформацію** про наявні послуги, підтримку постраждалих від ГЗН і зобов'язання щодо обов'язкового звітування відповідно до українського законодавства.

Це має включати в себе: переваги та ризики отримання послуги; право особи відхилити або відмовитися від будь-якої частини діяльності, яку виконує соціальний працівник і/або агенція, що надала направлення; яку інформацію буде надано про випадок у процесі направлення і кому саме. Важливо забезпечити інформування постраждалих осіб про обов'язкові процедури звітності про випадки ГЗН.

- Отримайте **поінформовану згоду**. Коли рішення від імені дитини приймають родичі/опікуни, переконайтеся, що пріоритет надається інтересам дитини. Бажано, щоб супроводжуючу дорослу особу вибрала дитина.

Що потрібно робити

- Вірте постраждалим особам.
- Переконайте постраждалу особу, що її вини немає.
- Забезпечте відсутність безпосередньої загрози як для постраждалої особи, так і для себе.
- Надавати практичне піклування та підтримку (наприклад, запропонуйте води, десь посидіти тощо)
- Вислухайте людину, не задаючи запитань.
- Усвідомте власні судження та відкладіть їх.
- Поважайте право постраждалої особи на прийняття власних рішень.
- Інформуйте, не надавайте порад.
- Обмежте кількість людей, обізнаних про випадок (конфіденційно передайте справу до відповідного координатора ГЗН і лише за поінформованої згоди постраждалої особи).

Чого робити не можна

- НЕ нав'язуйте допомогу людям, не будьте настирливими.
- НЕ ТИСНІТЬ на постраждалу особу, змушуючи надати інформацію чи додаткові подробиці.
- НЕ ставте під сумнів сказане постраждалою особою та не суперечте цьому.
- НЕ розслідуйте ситуацію та не давайте порад
- НЕ виступайте посередником між постраждалим і кривдником або третьою особою (наприклад, родичами).

ЗАВЖДИ ЗАСТОСОВУЙТЕ ПІДХІД, СПРЯМОВАНИЙ НА ПОСТРАЖДАЛУ ОСОБУ

- **НАДАВАЙТЕ ПРІОРИТЕТ** потребам, бажанням і рішенням постраждалої особи
- **ЗАБЕЗПЕЧТЕ**, щоб постраждала особа прийняла ВСІ рішення щодо отримання послуг і поширення інформації щодо її справи
- **НЕ НАДАВАЙТЕ ПОРАД**
- **НІКОЛИ** не звинувачуйте постраждалу особу
- **Будьте терплячими, ВМІЙТЕ СЛУХАТИ** та не виносьте суджень

ПРОІНФОРМУЙТЕ ПОТЕРПІЛУ ОСОБУ ПРО ВИМОГИ ЩОДО ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Надавачі послуг з протидії ГЗН зобов'язані повідомляти про кримінальні правопорушення (нанесені тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості, включаючи синці, різані рани, пошкодження, спричинені пострілом, ударом або порізом), пов'язані з гендерно зумовленим насильством, до уповноважених підрозділів Національної поліції впродовж 24 годин. Про будь-які акти насильства щодо дитини та недієздатної особи слід повідомляти в поліцію. Про випадки насильства щодо дітей слід паралельно повідомляти служби у справах дітей. Про факти або підозри щодо випадків сексуальної експлуатації та сексуального насильства (СЕН) з боку гуманітарних працівників стосовно бенефіціарів слід повідомляти через встановлені в Україні канали повідомлення про СЕН.

2. ЯКЩО ПОСТРАЖДАЛА ОСОБА НАДАЛА ІНФОРМОВАНУ ЗГОДУ НА НАПРАВЛЕННЯ

ЗГОДА ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ НА НАПРАВЛЕННЯ

Для направлення до спеціалізованих служб завжди потрібна згода постраждалої особи, за винятком випадків, коли вона має статус недієздатної особи² або є дитиною³.

*Стаття 39 Цивільного кодексу України визначає, що рішення від імені недієздатної особи та/або в її інтересах здійснює піклувальник, призначений нею.

НАДАННЯ ПРІОРИТЕТУ ПИТАННЯМ ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЗА НАЯВНОСТІ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО РИЗИКУ ДЛЯ БЕЗПЕКИ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ

У випадку виникнення загрози життю, необхідно звертатися до компетентних органів (поліція, служби безпеки, безпечні притулки) або до іншої відповідної служби надання екстреної допомоги.

Якщо ви маєте відповідну підготовку, проведіть негайну оцінку потреб щодо захисту

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ОСІБ, ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО ТА/АБО ФІЗИЧНОГО НАСИЛЬСТВА:

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО. Якщо постраждала особа цього потребує: зверніться за медичною допомогою, якщо вона відчуває сильний біль, має кровотечу, або для лікування травм, не пов'язаних із сексуальним насильством.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО. Якщо постраждала особа цього потребує: забезпечте

² Відповідно до Статті 39 Цивільного Кодексу України особа може бути визнана судом недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

³ Дитина – будь-яка особа віком до 18 років

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОБНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

та безпеки. Підготуйте план безпеки, в якому будуть враховані як поточні ризики, так і додаткові, що виникають у зв'язку з поданням скарги.

За необхідності проведіть подальше оцінювання.

Зв'язатися з органами **поліції** можна за номером **102**, який діє цілодобово в усіх регіонах України

негайний доступ до наявної медичної допомоги (протягом 3 днів/ 72 годин для екстреного лікування ВІЛ; протягом 5 днів для екстреної контрацепції та профілактики інфекцій, що передаються статевим шляхом).

3. СУПРОВІД ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ГЗН

Там, де існують служби кейс-менеджменту ГЗН, вони забезпечать перенаправлення постраждалих до інших спеціалізованих служб за їхніми потребами та вибором.

Спеціальна національна гаряча лінія (лінії), уповноважені підрозділи поліції (де це можливо) також можуть забезпечити ефективне перенаправлення до спеціалізованих служб.

Крім того, субкластер з протидії ГЗН склав перелік служб, до яких можна звернутися за перенаправленням, щоб допомогти постраждалим отримати доступ до послуг з протидії ГЗН за власним вибором.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІДПРАВНІ ТОЧКИ ДОСТУПУ ДО ПОСЛУГ У СФЕРІ ГЗН

24/7
Національна поліція 102

Мобільні бригади оперативного реагування на випадки домашнього насильства та гендерно зумовленого насильства НПУ уповноважені надавати допомогу особам, які пережили гендерно зумовлене насильство. У деяких регіонах діють мобільні уповноважені підрозділи поліції (УПП), які спеціалізуються на роботі з постраждалими від ГЗН/ДН. Як НПУ, так і УПП оснащені автомобілями та сучасною технікою і тісно співпрацюють з операторами гарячої лінії поліції 102, патрульною поліцією та соціальними службами. Ці підрозділи також пов'язані з національними гарячими лініями з протидії ГЗН - 15-47 (державна гаряча лінія), 0- 800- 500-335 або 116-123 (гаряча лінія "Ла Страда" проти домашнього насильства, ГЗН, торгівлі людьми, гендерної дискримінації) та 0-800-500-225 або 116-111 (дитяча гаряча лінія "Ла Страда"). Телефони довіри можуть перенаправляти жертв до поліції або навпаки. Поліція також може направити постраждалих до медичних та психосоціальних служб, а також до притулків для тимчасового проживання.

У разі потреби потерпілі також можуть звернутися до відділів/відділень поліції, а також до дільничних офіцерів поліції або офіцерів поліції громади.

*НПУ та УПП не діють на окупованих територіях або мають обмежену діяльність у районах, де ведуться активні бойові дії.

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

24/7

Урядова гаряча лінія з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей 15-47

Урядова гаряча лінія 15-47 цілодобово надає інформаційні консультації та направлення особам, постраждалим від домашнього насильства, інших форм гендерно-зумовленого насильства, насильства над дітьми, торгівлі людьми, а також особам, які зазнають такої загрози. Постраждали, які не бажають повідомляти про випадок у поліцію, можуть отримати допомогу через лінію довіри.

24/7

Гаряча лінія La Strada з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (0-800-500-335 або 116-123)

Електронна пошта
hotline@la-strada.org.ua
Telegram NHL116123
Месенджер lastradaukraine
Skype lastrada -ukraine

Гаряча лінія La Strada з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (0-800-500-335 або 116-123) працює цілодобово і без вихідних, надає психологічну та юридичну допомогу, консультації щодо послуг, пов'язаних із ГЗН, та направлення. Допомога надається в онлайн-режимі та за допомогою електронних повідомлень.

24/7

Дитяча гаряча лінія La Strada
(0-800-500-225 або 116-111)

Дитяча гаряча лінія (0-800-500-225 або 116-111) – єдина в Україні, працює цілодобово та надає психологічні, юридичні та соціальні консультації дітям та їхнім батькам. Вона може бути корисною для постраждалих осіб у вивченні варіантів і прийнятті рішення про необхідність звернення до поліції чи до інших установ за додатковою допомогою або, у випадку домашнього насильства, залишення домівки задля особистої безпеки.

Будь ласка, оберіть область, щоб отримати доступ до інформації про наявні інші служби, які можуть підтримати перенаправлення постраждалих від ГЗН для отримання подальшої спеціалізованої підтримки.

Черкаська	Харківська	Львівська	Тернопільська
Чернігівська	Херсонська	Миколаївська	Вінницька
Чернівецька	Хмельницька	Одеська	Волинська
Дніпропетровська	Кіровоградська	Полтавська	Закарпатська
Донецька	Київська	Рівненська	Запорізька
Івано-Франківська	Київ	Сумська	Житомирська

4. У ВИПАДКАХ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАРУГИ

Необхідно направити постраждалу особу до служби у сфері ГЗН відповідно до її/його вибору/ потреб, як першочерговий захід у процесі, описаному вище. Повідомте про інцидент (за допомогою “Форми реєстрації та направлення у зв’язку з сексуальної експлуатації та наруги) своєму координатору захисту від сексуальної експлуатації та наруги чи менеджеру свого агентства, або надішліть повідомлення безпосередньо на адресу: seareferral@un.org, дотримуючись керівних принципів реагування на ГЗН.

5. У ВИПАДКУ ВІДСУТНОСТІ ТЕРМІНОВИХ ПОТРЕБ, ПОВ’ЯЗАНИХ ІЗ ПИТАННЯМИ ЗДОРОВ’Я, ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ, ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ ПОТРЕБИ В ІНШИХ ПОСЛУГАХ

Чітко та чесно поінформуйте постраждалих про процедури, обмеження, переваги та недоліки всіх наявних правових варіантів.

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ’Я ТА ПСИХОСОЦІАЛ ЬНА ПІДТРИМКА	БЕЗПЕЧНІ ПРОСТОРИ	ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА	ПІДТРИМКА У ЗАДОВОЛЕННІ БАЗОВИХ ПОТРЕБ	ЗАСОБИ ДО ІСНУВАННЯ/ РОЗШИРЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕ Й
--	----------------------	----------------------	---	---

Ключові повідомлення для спеціалістів, які не займаються проблемами ГЗН

Що таке «гендерно зумовлене насильство»?

(ГЗН) означає будь-яку шкідливу дію, яка вчиняється проти волі людини та ґрунтується на соціально приписаних (гендерних) відмінностях між чоловіками та жінками. Характер і масштаби конкретних типів ГЗН можуть бути різними, залежно від культури, країни та регіону.

Різні форми ГЗН, які можуть виникнути в поточному контексті реагування на надзвичайні ситуації:

- Фізичне насильство: будь-який акт фізичного насильства, який не має сексуального характеру і викликає біль, дискомфорт або травмування, як, наприклад, домашнє насильство.
- Сексуальне насильство: будь-яка форма статевого контакту без згоди, наприклад зґвалтування (у тому числі в контексті шлюбу), сексуальна експлуатація, примусова проституція, торгівля людьми та неприйнятні дотики.
- Економічне насильство: відмова в наданні ресурсів, можливостей або послуг, активів або засобів для існування, освіти, охорони здоров'я чи інших соціальних послуг.
- Психологічне/ емоційне насильство: погрози застосування фізичного чи сексуального насильства, залякування, приниження, примусова ізоляція, переслідування, домагання, небажана

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

увага, зауваження, жести або письмові слова сексуального та/або погрозливого характеру, знищення дорогих предметів тощо.

Що робити, якщо хтось мені каже, що зазнав насильства?

Пам'ятайте вашу роль.

- Вислухайте без осуду.
- Будьте обізнаними про постачальників послуг, пов'язаних із гендерно зумовленим насильством, у своїй сфері діяльності,
- Надайте точну та актуальну інформацію про наявні послуги.
- Дайте постраждалій особі можливість зробити власний вибір.
- Усвідомлюйте, що вам під силу, а що ні.
- Навіть якщо у вашому регіоні немає організації, що займається питаннями ГЗН, у ньому можуть бути інші партнери, такі як спеціалісти з питань захисту дітей або психічного здоров'я, що можуть надати підтримку постраждалим особам, які потребують додаткової уваги та підтримки.
- Перш ніж зв'язувати постраждалу особу з іншими, отримайте її дозвіл.
- Якщо постраждала особа каже "ні", не треба її примушувати.

Не варто активно виявляти та шукати осіб, які постраждали від ГЗН. Будьте доступними, якщо хтось попросить підтримки.

Пам'ятайте про свої повноваження та обов'язки. Усі працівники гуманітарної сфери мають надавати підтримку людям, які її потребують, без осуду та дискримінації, незалежно від статі, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, сімейного стану, інвалідності, віку, етнічної приналежності/ племені/ раси, тих, хто вчинив насильство, і ситуації, в якій було вчинено насильство.

За наявності **медичних служб**, завжди надавайте інформацію про них. Повідомте, що знаєте, а головне — поясніть, чого не знаєте. Постраждала особа має сама вирішити, чи хоче він/ вона скористатися ними. Надання якісної медичної допомоги протягом 72 годин може запобігти передачі інфекцій, що передаються статевим шляхом (ПСС), а протягом 120 годин — запобігти небажаній вагітності.

НЕ розголошуйте інформацію про постраждалу особу чи інцидент нікому, окрім як у випадках, коли постраждала особа надала свою поінформовану згоду

Підтримка дітей та підлітків до 18 років

Не завдавайте шкоди. Не шукайте постраждалих дітей. Вашим завданням не є розслідування чи оцінка того, чи зазнає насильства дитина/підліток. Це може призвести до посилення насильства та підвищення ризиків для дитини/підлітка. Будьте доступними, якщо дитина/підліток захоче звернутися до вас за допомогою.

Пам'ятайте свою роль. Якщо дитина/підліток звертається до вас по допомогу,

(1) Вислуховуйте без осуду. Забезпечте умови, в яких дитина почуватиметься комфортно (місце перебування має бути приватним)

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

- (2) Підтримайте дитину/підлітка, зв'язавши їх із дорослою особою, яку дитина/ підліток вважає безпечною та якій довіряє. Це не обов'язково має бути хтось із батьків, опікун або родич.
- (3) Не приймайте рішень за нього/неї, зокрема - не примушуйте опікуна дитини/підлітка чи будь-яку іншу особу бути присутніми, коли ви розмовляє з нею/ним.
- (4) Негайно передайте проблему спеціалістові з питань захисту дітей, який зможе розглянути справу безпечно та конфіденційно.

Забезпечте комфорт. Дозвольте дитині/підлітку вести розмову, навіть якщо це означає мовчазне перебування з ними. Підтримуйте однаковий рівень і відкриті невербальні знаки, які показуватимуть дитині/підлітку, що вони можуть вам відкритися, за бажанням. Утримайтеся від запитань про те, що сталося, хто що зробив і чому – натомість використовуйте заспокійливі речення та говоріть так, щоб вони могли їх зрозуміти.

Ставтеся до кожної дитини справедливо. Усім дітям необхідно надавати однакова неупереджена підтримка, незалежно від їхньої статі, віку, сімейного становища, статусу опікуна чи будь-якої іншої складової їхньої ідентифікації. Не ставтеся до дитини, яка зазнала насильства, як до безпорадної. Кожна дитина має унікальні здібності та сильні сторони, а також здатність до зцілення. Розмовляйте з постраждалою дитиною так, щоб вона зрозуміла, з повагою до її гідності та думки.

Дотримуйтеся конфіденційності. Жодним чином не записуйте, не фотографуйте та не документуйте свою взаємодію з дитиною/підлітком. Відкладіть усі телефони чи комп'ютери, які можуть сприйматися як засіб фіксації розмови. Попросіть дозволу стосовно поширення будь-якої інформації про дитину/підлітка чи їхній досвід. Це означає, що потрібно запитувати, чи можна розголошувати інформацію навіть тим особам, яким дитина/підліток довіряє.

Подбайте про безпеку дитини. Головне — це фізична та емоційна безпека. Подбайте про безпеку дитини під час усіх взаємодій з нею та будь-яких наступних кроків.

Будьте в курсі того, як дитина/підліток або їхній опікун можуть шукати підтримки. Діти та підлітки звертаються за допомогою інакше, ніж дорослі, і часто не розкривають інформацію прямо. Дітям може бути складно довіритися дорослим або розмовляти з ними, особливо з тими, яких вони погано знають; вони можуть відчувати страх, збентеження або сором, або можуть боятися виразити свої емоції. Ви можете: (1) почути чутки про жорстоке поводження з дитиною, (2) до вас звернуться дорослі, які намагаються знайти допомогу для дитини, або (3) запідозрити жорстоке поводження з дитиною, виходячи з певних ознак або поведінки дитини.

ОСНОВНІ НАЦІОНАЛЬНІ ЗАКОНИ ТА НОРМАТИВНІ ПРАВИЛА ЩОДО ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ГЗН

- Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII;
- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року № 2866-IV (зі змінами та доповненнями від 7 грудня 2017 року);
- Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III;
- Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 6 грудня 2017 року № 2227-VIII
- Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI;
- Закон України “Про протидію торгівлі людьми” від 20 вересня 2011 року № 3739-VI;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X;
- Порядок взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658;
- Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 654;
- Типове положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 655;
- Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі від 21 серпня 2019 р. № 824
- Наказ МОЗ від 01.02.2019 № 278 «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства та/або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги».
- Концепція Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 року № 728-р;
- Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року від 24 лютого 2021 р. № 145
- Положення про психологічну службу у системі освіти України, затверджене наказом Міністерства освіти та науки від 22 травня 2018 року № 509, зареєстроване в Міністерстві юстиції 31 липня 2018 року за № 885/32337;
- Порядок винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ від 01 серпня 2018 року № 654, зареєстрований Міністерством юстиції України 27 серпня 2018 року за № 965/32417;
- Типова програма для кривдників, затверджена наказом Міністерства соціальної політики від 01.10.2018 № 1434, зареєстрована Міністерством юстиції України 29.10.2018 за № 1222/32674;
- Типова програми для постраждалих осіб, затверджена наказом Міністерства соціальної політики 13.10.2021 № 587

СУБКЛАСТЕР З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ - ПРОЦЕС НАПРАВЛЕННЯ (ОНОВЛЕНО 03 ЛИПНЯ 2023 Р.)

- Методичні рекомендації щодо виявлення реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами, затверджені наказом Міністерства освіти та науки від 02.10.2018 № 1047;
- Наказ Міністерства соціальної політики України «Про утворення Державної установи "Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей" № 1852 від 11.12.2018, зареєстрований в Міністерстві юстиції 22.12.2018 за № 1458/32910;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 43 про внесення змін до деяких рішень Кабінету Міністрів України;
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 04.05.2018 № 372 про внесення змін, з метою обмеження права користування порушником особистою зброєю та проведення відповідної перевірки, до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 року № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів»;
-